

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ในอำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวรัญญา คำโพธิ์

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ.ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รศ.พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุและเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) จากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้จำนวนทั้งหมด 400 ราย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม การศึกษาสถานะทางเศรษฐกิจจะศึกษาในด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย การออมเงิน และหนี้สิน และสถานะทางสังคมจะศึกษาในด้านบทบาททางสังคม กิจกรรมและความสนใจ ส่วนการวัดระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นการวัดในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในวัยชราตอนต้นคือ อายุระหว่าง 60-74 ปี สมรสและคู่สมรสยังมีชีวิตอยู่ มีการศึกษาดำกกว่าปริญญาตรีก่อนอายุ 60 ปี ประกอบอาชีพหลักที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น รับจ้างทั่วไป ค้าขาย เกษตรกร ฯลฯ และหลังจากอายุ 60 ปีส่วนใหญ่จะไม่มีการประกอบอาชีพ ถ้าประกอบอาชีพก็เป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป ในด้านสถานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะมีรายได้จากบุตรหลาน รายได้ที่ได้รับก็เพียงพอสำหรับรายจ่าย ไม่มีภาระหนี้สินและยังมีการเก็บออมเงิน ส่วนผู้สูงอายุที่มีการประกอบอาชีพจะมีรายได้สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเพราะมีรายได้จากประกอบอาชีพอยู่แล้วยังมีรายได้จากบุตรหลาน เนื่องจากมีรายได้สูงจึงมีรายได้ที่เพียงพอสำหรับรายจ่าย มีการออมเงิน แต่มีภาระหนี้สินอาจเนื่องมาจากภาระหนี้สินเดิม หรือการลงทุนในการประกอบอาชีพหลังอายุ 60 ปี ในด้านสถานะทางสังคมของผู้สูงอายุทั้งที่ไม่ได้ประกอบอาชีพและประกอบอาชีพจะมีลักษณะไม่แตกต่างกันคือ จะไม่ค่อยเข้า

ร่วมกิจกรรมในชุมชนหรือดำรงตำแหน่งในชุมชน แต่จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและมีการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ให้กับคนรุ่นหลัง มีการเยี่ยมเยียนไปมาหาสู่เพื่อนบ้าน และมีการติดตามข่าวสารเป็นประจำแต่จะไม่ค่อยสนใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังสามารถปรับทุกข์กับคนในครอบครัวและคนรอบข้าง สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้างให้ความเคารพนับถือ และมีบุตรหลานให้การเลี้ยงดูและช่วยเหลือในยามเจ็บป่วยอีกด้วย

จากการวัดระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ยของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย มีเงินออมในยามฉุกเฉินหรือยามเจ็บป่วย และมีภาระหนี้สินเป็นส่วนน้อย และองค์ประกอบด้านสังคมกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุจะไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และไม่ยอการค้าดำรงตำแหน่งในชุมชน แต่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนามีการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านให้กับคนรุ่นหลัง อีกทั้งยังมีการเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้าน มีการติดตามข่าวสารเป็นประจำแต่ไม่ค่อยสนใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังสามารถปรับทุกข์กับคนในครอบครัวและคนรอบข้าง สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้างให้ความเคารพนับถือ และมีบุตรหลานให้การเลี้ยงดูและช่วยเหลือในยามเจ็บป่วย เมื่อพิจารณาแต่ละระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพบว่า สามารถแยกระดับคุณภาพชีวิตออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตระดับดี และสามารถวัดระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุพบว่า ความพึงพอใจจากการรับสวัสดิการจากรัฐบาล ทั้ง 2 กลุ่มมีระดับความพึงพอใจมากจากการได้รับสวัสดิการจากรัฐบาล กลุ่มที่มีระดับคุณภาพชีวิตดีจะมีความพึงพอใจมากในสภาพความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิต เช่น ที่พักอาศัย ผู้ดูแล สิ่งอำนวยความสะดวก และมีความพึงพอใจมากที่สุดที่ได้มีเพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ส่วนกลุ่มที่มีระดับปานกลางจะมีความพึงพอใจในด้านสภาพความเป็นอยู่และรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายให้ความพึงพอใจในระดับปานกลางเท่านั้น และให้ความพึงพอใจน้อยสำหรับเงินออมที่มีไม่เพียงพอในยามฉุกเฉินหรือยามเจ็บป่วย และกลุ่มที่มีระดับคุณภาพดีให้ความพึงพอใจปานกลางสำหรับในด้านการออมเงิน

Independent Study Title Socio-economic Status of Elderlies in Mueang District,
Chiang Mai Province

Author Miss Warunya Khumpho

Degree Master of Economics

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr. Sasipen Phuangsaichai

Advisor

Assoc. Prof. Pornthip Thientheerawit

Co-advisor

ABSTRACT

This study aims to study socio-economic status and to measure the quality of life of elders. The sample sizes of 400 people were derived by simple random sampling from the senior habitants of Mueang District, Chiang Mai Province. Information gathered in this study were collected through questionnaires. The study of economic status concentrated on four aspects: income, consumption, saving and debt, while social status study aimed to focus on activities and interesting of elders. The measurement of elders' quality of life would consider in the aspect of social and economic status by using Likert Scale as a measuring tool.

The results showed that the majority of sample participants were female aged between 60-74 years and still lived together with their spouse. All of them did not graduated bachelor's degree and had occupations which gave them uncertain income, such as, working as a daily employee, vender, agriculturist, etc. Nearly most of them did not work after reaching 60 years old. There were only a few of them still had jobs which could not give them a certain income, namely, daily workers and venders. For the part of economic status of elders who did not work anymore, mostly, they earned money from their offspring. The amount of money was enough for their expense; and the elders still had some surplus to save. Contrastingly, elder people who was recently working earned higher income than unemployed people because they earned not only from their works, but also their offspring. Therefore, they had enough money to spend and save. However, they were still in debt according to their old debt of business they ran after reaching 60

years old. In term of social status of elders both group, employed and unemployed group, the result showed the similarity. They did not attend to take part of any public activity or social position. On the other hand, they preferred to be a part of all religious activities. Folk wisdoms, traditions and cultures were transferred to young generations. Besides, the elders would always visit neighborhoods to share news and things. All kinds of new technologies were ignored from people in these ages. The family bond was strong since the sample could be able to consult all things with all members of their family. Moreover, youngers always paid high respect to elders and helped them whenever they had problems.

The measurement of elders' quality of life of samples in Meuang district, Chiang Mai province, found that their life's quality was at average level. Considering on economic factor, sample had income enough with less expense. They had emergency saving but low debt to get concerned. For social factor, the elders ignored public activities but mostly took part in religious works instead. They had attention to local wisdom, traditions and cultures while turned away from new innovations. Family bonds were strong. Younger generation looked after older people carefully. If considering elders by quality of life, it could be divided into two groups: average quality group and good quality group. Both groups had high satisfaction toward government welfares. People with high quality of life highly satisfied in their life and income but average satisfied in their amount of emergency saving money. While people in the other group were happy with life and income also. Nevertheless, they did not much appreciate their own saving.